

Probacja w Teksasie widziana okiem polskiego kuratora

W Hrabstwie Walker w Teksasie niedaleko Houston znajduje się miasto **Huntsville**, gdzie mieści się *ośrodek kuratorski* korekcyjno – superwizyjny dla osób kierowanych pod dozór kuratora o nazwie „**Community Supervision and Corrections Departments**”, które swoją działalnością obejmuje Hrabstwo Grimes, Leon, Madison. W październiku 2008 roku spędziłam w tym ośrodku kilka dni zapoznając się z pracą teksańskich kuratorów dla osób dorosłych. Chris Kowalski stał się przewodnikiem mojej wyprawy po Teksasie, z anielską cierpliwością i teksańskim humorem opowiadał o pracy kuratorów na terenie Teksasu, a także o kulturze, polityce, zwyczajach i życiu.

Dyrektor David Baker osobiście zapoznał mnie ze strukturą w/w ośrodka kuratorskiego w Huntsville oraz z jego podstawowymi zasadami funkcjonowania. Następnie spędzając czas z poszczególnymi kuratorami przy wykonywaniu obowiązków zawodowych zapoznałam się ze specyfiką pracy kuratora, zasadami oraz stosowanymi metodami oddziaływania. Tamtejsza kuratela świadczy usługi na rzecz sądu i zajmuje się sporządzaniem raportów w postępowaniu przygotowawczym, dozorem osób kierowanych do ośrodków kuratorskich i ośrodków korekcyjnych. W procesie karnym stanowi swoistą alternatywę wobec kary pozbawienia wolności.

Judicial Community Supervision and Correction Department w Huntsville

Każda osoba kierowana przez sąd do ośrodka kuratorskiego, w pierwszym etapie jest ona poddawana ocenie i wstępnej klasyfikacji. Ocenie podlegają m.in. umiejętności zawodowe, zatrudnienie, sytuacja finansowa, relacje rodzinne, stan psychiczny i emocjonalny, zachowania seksualne, używanie środków psychoaktywnych, zdrowie, postawy, przeszłość przestępcza.

Celem takiego postępowania jest uzyskanie oceny ryzyka, na skali: niski, średni i wysoki. Wraz ze wzrostem poziomu ryzyka przewidziany jest częstszy kontakt z kuratorem. Na przykład, gdy dana osoba jest zakwalifikowana do grupy wysokiego ryzyka, jest wówczas zobowiązana do wizyt z kuratorem 2 - 3 razy w tygodniu, przy czym takie spotkania odbywają się na terenie ośrodka kuratorskiego. I odpowiednio, osoby o niskim poziomie ryzyka spotykają się z kuratorem rzadziej, raz na dwa miesiące. Ponadto co pół roku kuratorzy dokonują weryfikacji wstępnej oceny stopnia ryzyka dozorowanego, przy każdej zmianie oceny ryzyka następują odpowiednio zmiany postępowania wobec dozorowanego i zmienia się przebieg dozoru.

W zależności od oceny stopnia ryzyka po uwzględnieniu indywidualnych potrzeb dozorowanego tworzy się plany oddziaływania. Ośrodki kuratorskie dysponują licznymi narzędziami oddziaływania w postaci programów. Dla osób o wysokim stopniu ryzyka funkcjonują tzw. "Intensywne programy", programy pomocowe i terapeutyczne. Obok spotkań grupowych o określonej tematyce funkcjonują również spotkania indywidualne z psychologami.

Przestępca umieszczony w takim programie podczas rozmów z kuratorem jest zobowiązany do udzielania informacji o przebiegu i udziale w danym programie. Osoby oddawane pod dozór kuratora zobowiązane są wyrokiem do dokonywania comiesięcznych opłat za czynności związane z przebiegiem dozoru. Wszystkie informacje na temat osób dozorowanych zawarte są w zintegrowanym systemie komputerowym, do którego kurator ma bezpośredni dostęp. Kuratorzy są zobowiązani do uzupełniania informacji w tymże systemie na temat przebiegu procesu readaptacji.

Kuratorzy, którzy mają do czynienia z osobami uzależnionymi od substancji psychoaktywnych dysponują testami sprawdzającymi zawartość substancji chemicznych w organizmie. Kontrolnie wykonuje się takie testy i po kilku dniach uzyskuje się wyniki badań laboratoryjnych o zawartości wszystkich substancji psychoaktywnych w organizmie. W szczególnych przypadkach kurator może również konsultować się z laborantem na temat działania związków chemicznych na organizm i uzyskać żetelną informację.

Na terenie ośrodka kuratorskiego w Hunstville funkcjonują różnego rodzaju programy oddziaływania. Dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków funkcjonują programy w systemie ambulatoryjnym. Są to tak zwane "Intensywne Programy Oddziaływania dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków", które odbywają się 2 lub 3 razy w tygodniu. Dla osób, które popełniły przestępstwa seksualne funkcjonują programy dla przestępców seksualnych.

Te osoby dodatkowo zobowiązani są przez sąd do zgłaszania się co roku do Specjalistycznych Agencji i dostarczania swojego aktualnego zdjęcia, które następnie jest umieszczane w internecie do publicznej wiadomości dla przestępców stosujących przemoc domową. Na terenie ośrodka funkcjonuje program z zajęciami nastawionymi na zmianę, tzw. "changes class".

Spotkania grupowe mają charakter edukacyjny, dostarczają uczestnikom wiedzy na temat uzależnień i nastawione są na korekcję zachowań destrukcyjnych. Gdy jest to konieczne, osoby kierowane do ośrodków kuratorskich mają dostęp do indywidualnych rozmów z psychologiem i głównie dotyczy to osób ujawniających duże trudności emocjonalne.

Wobec osób, które popełniły przestępstwo drogowe pod wpływem alkoholu stosuje się bransolety i montuje się w samochodach testometry mierzące stężenie alkoholu we krwi. Dodatkowo osoby, które popełniły przestępstwo drogowe w stanie nietrzeźwości kieruje się na programy edukacyjne dla osób z problemem alkoholowym, gdzie uczestnicy grupy zdobywają wiedzę o konsekwencjach kierowania pojazdem pod wpływem alkoholu.

Na terenie ośrodka funkcjonują również programy pomocowe dla osób poszkodowanych, które zostały okaleczone lub straciły osobę bliską na skutek wypadku samochodowego przez nietrzeźwego kierowcę. Programy takie dostarczają ofiarom wypadków wsparcia psychicznego a także fizycznego i finansowego.

Najbardziej rozpowszechnioną formą oddziaływania na osoby, które dopuściły się popełnienia przestępstwa są prace społeczne organizowane na terenie różnych instytucji i agencji, głównie takie prace wykonywane są na terenie bibliotek, parków, domów pomocy społecznej itp.

W mieście **Canro** niedaleko Hunstville w Teksasie razem z Chrisem Kowalskim i prezesem Mel Brown wizytowaliśmy **ośrodek korekcyjny** o nazwie "**Montgomery County Department of Community Supervision and Corrections**". Ośrodek ten jest przeznaczony dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, zarówno dla osób uzależnionych od alkoholu jak i narkotyków. W ośrodku tym, umieszczane są osoby na podstawie decyzji sądu. Mieszkańcy Ośrodka Korekcyjnego uczestniczą w programie o nazwie "Booster Program", którego celem jest rozwijanie umiejętności interpersonalnych, przy czym takie spotkania mają charakter grupowy. Program ten ma swoją strukturę i zasady funkcjonowania. Program jest dość złożony i zawiera wiele obszarów oddziaływań. I tak, zawiera poznawczo – behawioralne komponenty oddziaływania.

Warsztaty prowadzone są metodą interaktywną i ukierunkowane są na pracę z emocjami, głównie ze złością, na poprawę relacji z osobami bliskimi, a także dostarczają technik poprawy nastroju. Uczestnicy dokonują analizy swojej przestępczości i uczestniczą w leczeniu odwykowym.

Zajęcia nastawione na zmianę dotyczą samorealizacji i samodoskonalenia. Uczestnicy warsztatów nabywają wiedzy na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych. Na terenie ośrodka odbywają się treningi komunikacyjne, podczas których uczestnicy rozwijają swoje

umiejętności społeczne. Mieszkańcy Ośrodków Korekcyjnych mają możliwość podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych i zdobywania nowych umiejętności zawodowych. Przebywając na terenie ośrodka uczestnicy programu mogą korzystać z dóbr kulturalnych, religijnych i w ten sposób spędzać czas wolny.

Na terenie ośrodka odbywają się również zajęcia edukacyjne z zakresu wiedzy na temat HIV i zdrowia. Pobyt w takim ośrodku może trwać od 1 miesiąca do 9 miesięcy. Praca kuratora w takim Ośrodku Korekcyjnym polega na składaniu raportów do sądu na temat udziału uczestników w programie.

W Hrabstwie Brazos w mieście **Bryan** w Teksasie znajduje się „**Community Supervision and Corrections Departments**” czyli *ośrodek kuratorski* korekcyjno - superwizyjny, który wizytowałam razem z Chrisem Kowalskim oraz z Prezesem Dan Richard Beto. Dyrektor tego ośrodka – Arlene Parchman osobiście przedstawiła mi strukturę ośrodka oraz w zarysie zaprezentowała zakres pracy kuratora. Kuratorzy w takim ośrodku zajmują się składaniem raportów w postępowaniu przygotowawczym, które zawierają m.in informacje na temat popełnionego przestępstwa, informacje o pochodzeniu a także zalecenia do wyroku. Kuratorzy w czasie przebiegu dozoru wykonują testy na zawartość substancji psychoaktywnych w organizmie. Na terenie ośrodka funkcjonują różnego rodzaju programy: Program edukacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu, grupy dla osób, które prowadziły samochód w stanie nietrzeźwym, grupy sprawozdawcze, Intensywne Programy Oddziaływania, programy dla osób uzależnionych od narkotyków, programy dla osób chorych psychicznie a także programy dla przestępców seksualnych, poznawczo – behawioralne programy. Osoby dozorowane mogą również korzystać z indywidualnych konsultacji z psychologiem. Na terenie ośrodka funkcjonują programy dla kobiet, które zawierają 8 tygodniową edukację na temat: uzależnień, relacji z bliskimi osobami, wykorzystania (emocjonalnych, seksualnych, fizycznych), rozwoju umiejętności, radzenia sobie ze stresem, rodzicielstwa i innych. Kolejnym programem na terenie Ośrodka Kuratorskiego jest program pomocowy dla osób poszkodowanych, który obejmuje m.in. takie działania jak: identyfikację i kontakt z ofiarą, powiadamianie ofiary o statucie osoby skazanej. Program dla sprawców przemocy domowej prowadzony jest przez licencjonowanych specjalistów i prowadzony w formie grupowych spotkań. Ośrodki Kuratorskie w Teksasie dysponują szerokim wachlarzem oddziaływań wobec osób, które popełniły przestępstwo. Kuratorzy dostarczają sądowi alternatywnych działań wobec poszczególnych osób a następnie relacjonują przebieg dozoru i wywiązywanie się z obowiązków nałożonych przez sąd.

Spotkanie różnych kultur było doskonałą okazją do podjęcia wielotematycznego dyskursu, którego centrum stanowił człowiek. W tych rozważaniach nie przeszkodziła bariera językowa i różnice kulturowe.

Z mojego psychologicznego i kuratorskiego punktu widzenia ciekawym pomysłem naszych kolegów z Teksasu na pracę z osobami, które popełniły przestępstwo są programy o charakterze poznawczo - behawioralnym. Jednym z elementów takiego programu jest praca z nastrojem, sferą emocjonalną i poczuciem szczęścia. Zajęcia te są bliskie rozumieniu resocjalizacji jako procesu podnoszenia dobrostanu psychicznego. W naszej pracy w dużej mierze mamy do czynienia z osobami z niskim poczuciem własnej wartości, osoby mające skłonności do nadużywania substancji psychoaktywnych, prowadzące nieustabilizowany tryb życia. Korzystając z dorobku innych kultur można by stworzyć i w Polsce zajęcia nastawiona na zmianę poprzez pracę w grupie nastawioną na autoanalizę poprzez wgląd. Celem takich zajęć jest zwiększenie samoświadomości, rozwijaniu umiejętności interpersonalnych i intrapersonalnych, co w konsekwencji prowadzi do rozwoju osobistego i większej aktywności. Możliwość interakcyjnej pracy w grupie dodatkowo wpływa na rozumienie siebie i innych.

W mojej ocenie szeroki wachlarz oddziaływań resocjalizacyjnych stosowany w teksańskim systemie sprawiedliwości jest odpowiedzią na potrzeby społeczne i jednostkowe, odpowiedzią na wysoką przestępczość jaka występuje na terenie Teksasu.

Od lewej: Chris Kowalski, Sylwia Stachowiak, Dan Richard Beto i Emma

Czas spędzony w Teksasie to nie tylko praca, to również spotkania towarzyskie oraz atrakcje kulturalne. Razem z Chrisem Kowalskim z jego żoną i córeczką zwiedziliśmy ogromne miasto jakim jest San Antonio a w nim centrum miasta położone nad rzeką o słynnej nazwie Riverwalk. Z rodziną Chrisa Kowalskiego spędziłam wspaniały czas w Seaword z nieokreśloną ilością atrakcji. Z Paulem Kosierowskim prowadziliśmy długie rozmowy na temat pracy kuratorskiej podczas zwiedzania dzikiego zachodu z miastem Federeksberg. Ponadto zwiedziliśmy razem z Paulem historyczne miejsce w San Antonio – Alamo a także Narodowy Park Lyndona B. Johnsona. Z Chrisem Kowalskim zwiedziliśmy centrum stolicy Teksasu oraz Kapitol w Austin.

Kapitol z siedzibą parlamentu Teksasu w Austin

Muzeum i Biblioteka im. G. Busha

W ostatnim dniu mojej wizyty w Teksasie spotkałam się w domu Państwa Beto razem z Danem R. Beto i jego żoną spędziliśmy wspaniały czas, wymieniając się doświadczeniami ze zwiedzanych krajów. Wspólnie z Danem R. Beto zwiedziliśmy Muzeum i Bibliotekę im. G. Busha, Texas Bear Join a następnie w przemiłym towarzystwie Donny Beto zjedliśmy uroczystą kolację.

Od lewej: Donna Beto, Sylwia Stachowiak, Dan Richard Beto

Serdeczne dziękuję organizatorom wymiany kadry kuratorskiej Prezesowi Wielkopolskiego Stowarzyszenia Kuratorów Sądowych Piotrowi Burczykowi, Kuratorowi Okręgowemu w Poznaniu Irenie Szostak, Przewodniczącemu NAPE Dan Beto, Dyrektorowi "Correctional Management Institute of Teksas" Doug Dretke, Dyrektorowi "Walker County Community Supervision and Corrections Department" David Baker, Prezesowi Mel Brown, Dyrektor "Bazos County Community Supervision and Corrections Department" Arlene Parchman a także Cathy Schweitzer, Hope Cano Baker, Micheal Cannain, Jeani Wilson, Katrina Dewalt, Tia Schweitzer, Cristie Heil i Shelia Hugo oraz serdeczne podziękowania dla Paula Kosierowskiego. Szczególne podziękowania składam Chrisowi Kowalskiemu i jego żonie za wytworzenie niezwykle przyjaznej atmosfery w czasie mojego pobytu w Teksasie.

Sylwia Stachowiak